

**TOSHKENT DAVLAT
AGRAR UNIVERSITETI**

№1. [1]. 2025

AGROBIZNES, FAN VA TEKNOLOGIYALAR

**АГРОБИЗНЕС, НАУКА
И ТЕХНОЛОГИИ**

**AGRIBUSINESS,
SCIENCE AND
TECHNOLOGY**

**ILMIY - AMALIY
ELEKTRON JURNAL**

№ 083688

ISSN: 3060-5245

TOSHKENT - 2025

BOSH MUHARRIR

Oblomurodov Narullo Naimovich – iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

Bosh muharrir o‘rinbosarlari:

Islamov Soxib Yaxshibekovich – qishloq xo‘jaligi fanlari doktori (DSc), prof.

Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – qishloq xo‘jaligi fanlari doktori (DSc), prof.

Farmonov To‘lqin Xayitmuradovich – iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), prof.

Mas’ul muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – iqtisodiyot fanlari falsafa doktori, dotsent

Tahrir hay’atining xalqaro a’zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Qozog‘iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Alekneviciene - iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Universitet Vitovta Velikogo)

Gilbert Ludvig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich - iqtisodiyot fanlari doktori, (Germaniyaning

Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo‘jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna - iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay’ati:

08.00.00–Iqtisodiyot fanlari:

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), prof.

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), prof.

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), prof.

Ergashev Raxmatulla Xidirovich – i.f.d. (DSc), prof.

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), dots.

Abduvasikov Abduaziz Abdulazizovich – i.f.n, dots.

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n, dots.

Achilov Mashrab Ulug‘bekovich – i.f.f.d. (PhD), dots.

Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n, dots.

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dots.

Fayziyev Oybek Raximovich – i.f.f.d. (PhD), dots.

Primov Abdulla Egamkulovich – i.f.f.d. (PhD).

Yangiboyev Dilshod G‘ulomovich – i.f.f.d. (PhD).

Tojiboyeva Nafisa Raxmiddin qizi – i.f.f.d. (PhD).

Mardiyeov Nurali - i.f.n, dots.

Kuvnakov Xaydar Kasimovich – i.f.n, dots.

Siddikov Zaxid Tulkunovich – i.f.n, v.b.prof.

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n, dots.

Roziqov Jahongir Mustaqim o‘g‘li – i.f.f.d. (PhD), dots.

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD).

Dehkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dots.

Narinbayeva Gulnora Karimovna – dotsent.

06.00.00–Qishloq xo‘jaligi fanlari:

Anarboyev Azimjon Raimqulovich – q.x.f.d. (DSc), prof.

Shokirov Alisher Djuraboyevich - q.x.f.d. (DSc), prof.

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc).

Jo‘rayev Sirojiddin Turdiqulovich – b.f.d. (DSc), prof.

Gulmuradov Risqiboy Abdiyevich – q.x.f.d. (DSc), prof.

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich - q.x.f.d. (DSc), dots.

Xollijev Asamiddin Turayevich - q.x.f.d. (DSc), dots.

Eshankulov Bobomurod Inayatovich - q.x.f.d. (DSc).

Ibrohimov Bahodir Akmal o‘g‘li - q.x.f.d. (DSc).

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., k.i.x.

Atabayev Ma‘ruf Maxmudovich – q.x.f.n., prof.

Muxammadov Yo‘ldoshbek Akmal o‘g‘li – q.x.f.d. (PhD).

Raxmonov Ubaydillo Normamadovich – q.x.f.d. (PhD), dots.

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.d. (PhD), dots.

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.d. (PhD), dots.

Akramov Umidilla Ikramdjanovich – q.x.f.d. (PhD), dots.

Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.d. (PhD).

MUASSIS

Toshkent davlat agrar universiteti

ALOQA UCHUN MA’LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko‘chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

t.me/agrobiznes_elektronjurnal

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:

<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

Jurnalning ilmiyligi:

Agrobiznes, fan va texnologiyalar ilmiy-amaliy elektron jurnali

O‘zbekiston Respublikasi

Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi

Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil

30-noyabrda 364/5-sonli qarori bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

MUNDARIJA

IQTISODIYOT FANLARI

Mardiyev Nurali Bozor nobarqarorligi sharoitida mahsulot talab va taklifi holatini tahlil qilish algoritmi.....	10
Toshboyev Abduraim Jabbarovich, Siddiqov Zoxid Tulkunovich, Normurodov Sarvar Norboy o‘g‘li	
Qishloq xo‘jaligim innovatsion texnologiyalar asosida boshqarish.....	15
Lobar Bozorova Nuraliyevna	
Qishloq xo‘jaligi agroxizmat markazlari va fermerlar o‘rtasidagi munosabatlarni empirik tahlili.....	22
Qodirova Xolida Salimovna	
Ziyorat turizmini rivojlantirishda xorijiy tajribalar tahlili	29
Муратов Абдулазиз Уктамович, Муратова Махтума Гапуровна	
Подходы и методы оценки стоимости бизнеса	35
Топилдиев Сохибжон Рахимжонович, Одилова Дилнозахон Барнаевна	
Тикув-трикотаж маҳсулотларига маҳаллий истеъмолчилар талабини сегментлаш асосида маркетинг стратегияларини такомиллаштириш	41
Наринбаева Гулнора Каримовна, Дилмуродов Хасан Фахриддин угли	
Пути совершенствования плодовоощной продукции в Республике Узбекистан	51
Ergashev Olloyor	
Implementation of digital technologies in the organization of accounting in business subjects	58
Умаров Шахзод Валиджанович	
Организационно-правовые основы применения инновационных технологий в сельском хозяйстве	63
Rabbimov Elbek Abdulloevich, G‘afforov Ilhom Ilyosjonovich	
Establishing a strategic management accounting system in enterprises	69
Qosimova Surayyo Salohiddinovna, Umirov Behruz Bahodirovich	
Ecological problems and solutions in Uzbekistan: a path towards sustainability.....	73
Sodiqov Xayrulla Sattorovich, Sodiqova Gavhar Xayrulla qizi	
Parrandachilik korxonalarining boshqaruv hisobida daromadlar va xarajatlar hisobini takomillashtirish	78
Anvarova Dildora Sanjar qizi, Dilmurodov Hasan Fakhriddin ugli	
The rating of an organization reflects the effectiveness of an employee	83

Жуманиёзов Сирож Азимбой угли	
Эффективность садовой деятельности в Республике Узбекистан	87
Нурутдинова Зухра Алишеровна	
Формирование конкурентной среды на рынке овощной продукции защищенного грунта	99
Ergashev Olloyor	
Risks and their assessment in economic subjects.....	105
Roziqov Jahongir Mustaqim o‘g‘li, Tojiboyeva Nafisa Raxmiddin qizi, Aliqulov Dilshodbek Xabibulla o‘g‘li	
O‘zbekiston qishloq xo‘jaligida sug‘urtalash mexanizmining hozirgi holati.....	110
Xoliqov Sulaymon Utkir ugli	
Increasing employment based on diversification of the rural economy	115
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o‘g‘li	
Qoraqalpog‘iston Respublikasi aholisining iqtisodiy faolligi dinamikasini ekonometrik baholash.....	122
Saitmuratov Saitmurat Masharip o‘g‘li	
Davlat sektorida ichki auditni takomillashtirish.....	132
Исламов Фарход Рахматуллаевич	
Организация системы электронной коммерции.....	141
Акабиров Дилоро Нигматовна	
Оценка эффективности электронной коммерции.....	149
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
Qishloq xo‘jaligida meva-sabzavotchilik eksport salohiyatini oshirishda zamonaviy fan va texnologiyalardan samarali foydalanish yo‘llari.....	158
Одилова Дилноза Барнаевна	
Разработка инструментов повышения качества и эффективности инновационных образовательных услуг в национальной инновационной системе.....	166
Zaxidov Dilshodbek G‘ulomjon o‘g‘li	
Audit jarayonini avtomatlashtirish uchun telegram botdan foydalanish.....	172
Baxriddinova Yulduz Baxriddinovna	
Mahalliy dorivor o‘simliklar yetishtirish maqsadlari va ularni amalga oshirish mexanizmlari.....	180
Qo‘chqorova Muxlisaxon Ulug‘bek qizi	
Mamlakatimiz tijorat banklarida islomiy bank xizmatlarini takomillashtirish.....	189
Ruzmetov Kudrat Shermetovich, Turgunov Tolibjon Tursunovich	
Ekonometrik modellar yordamida meva-sabzavotchilik tarmog‘i rivojlanishini tahlili va prognozi.....	196

Jumaqulov Temur	
Mamlakat sanoatini rivojlantirishning iqtisodiy jihatlari.....	205
Saidov Muhammadali Hakimovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o‘g‘li	
Iqtisodiyotda raqamli biznes.....	212
Djumaniyazov Farruxbek Abdulla o‘g‘li	
Turizm sohasiga kiritilgan investitsiyalarning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini tahlil qilish va baholash.....	221
Sultonova Dilnoza Dilshodovna	
O‘zbekiston Respublikasida nodavlat notijorat tashkilotlarini shakllantirishning nazariy va uslubiy asoslari.....	226
Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	
Qishloq xo‘jaligida kooperatsiyalarning tutgan o‘rni va ahamiyati.....	231
Ризаев Нурбек Кадинович, Кадилов Сахобиддин Шарофович, Махмудов Бобур Хамроқул ўғли	
Молиявий ҳисоботларни тузишда хорижий тажрибани қўллаш масалалари.....	237
Xaitbaeva Dilobar Zaxidovna, Xakimova Sevara	
O‘zbekiston qishloq xo‘jaligiga xorijiy investitsiyalarni jalb qilish mexanizmini takomillashtirish yo‘llari.....	251
Mirzayev Musurmon Umidullayevich	
Globallashuv sharoitida transchegaraviy suv resurslardan samarali foydalanishni boshqarish.....	260
Yusupov Zulunjon Ziyoydinovich	
Davlat-xususiy sherikligi hamda kooperatsiya asosida texnik modernizatsiyalash mexanizmlarini takomillashtirish.....	265
Алиева Надирахон Абдумаликовна	
Ипакчилик тармок корхоналарининг инновацион фаолиятини бошқаришга таъсир қилувчи омиллар.....	271
Tojiboyeva Nafisaxon Raxmiddin qizi, Roziqov Jahongir Mustaqim o‘g‘li	
Klasterlarda xodimlarning rivojlanirish strategiyasini amaliyotga qo‘llash masalalari.....	278
Умарова Наргиза Холдаровна	
Саноат корхоналарида молиявий хавфсизликни баҳолашда таъсир қилувчи таъқи омиллар.....	282
Kasimov Botir Sadriddinovich, Safarov Asqarbek Asadullayevich, Normurodov Sarvar Norboy o‘g‘li	
O‘zbekiston iqtisodiyotida qishloq xo‘jaligining roli.....	292

Баев Адил Хабибуллаевич Эффективное применение методов экономического моделирования в развитии экспорта плодовоощной продукции.....	300
Abdulla Primov Egamkulovich The Role of Crop Diversity in Agriculture: Insights from Samarkand Region.....	307
Rustamova Iroda Baxramjanovna, Bozorova Lobar Nuraliyevna Agroxizmat markazlari faoliyati samaradorligini oshirish istiqbollari.....	313
Sheripbayeva Umida Atabayevna Iqlim o'zgarishi sharoitida meva sabzavot mahsulotlarini yetishtirishni rivojlantirish yo'nalishlari.....	327
Sirojiddin Eshmatov Value chain analysis: breeds and breeding of small ruminants.....	333
Boltaev Abror Sayitmuradovich Asosiy vositalar tahlilining tashkiliy jihatlari.....	349
Жабборов Азамат Давлат органларида молиявий назоратни ташкил этишда хавфларни бошқариш тизимини жорий этиш.....	355
Rabbimov Elbek Abdulloevich, Narzullayev Nodir Aziz o'g'li, Davronov Azizjon Jamshidovich Mehmonxona xizmatlarini ko'rsatuvchi subyektlar to'lov qobiliyatining tahlili.....	360
Қўвноқов Хайдар Қосимович Ўзбекистон миллий иқтисодиётининг экспорт потенсиалини ошириш чора-тадбирлари.....	366
Ochilov Ilkhom Sayitkulovich In conditions of transformation methodology for assessing factors affecting the financial efficiency of agricultural clusters	374
Дехканова Нилуфар Сагдуллаевна, Галимова Фируза Рафиқовна Ўзбекистонда биоиктисодиётни ривожлантиришнинг ҳуқуқий ва институционал асослари.....	382
Ataqulov Usman Maxmadaminovich Ko'chmas mulk obyektlari qiymatini hisoblab chiqarishdagi va soliқ stavkalariga ko'effitsiyentlarning qo'llanilishidagi holatlar tahlili.....	393
Azimov Rustam Batirovich, Malika Kakharova, Kamilla Kakharova Economic viability of cotton farming under stressful conditions in Uzbekistan.....	400
Jalilov Shokhjakhon Kholbozor ugli, Abdurakhimova Madinabonu Organization of gastronomic tourism in Uzbekistan.....	404

Xamitova Mavluda Sindarovna	
O'zbekistonda aholining keksayish jarayoni va uning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlarini statistik tahlili.....	409
Курпаяниди, Константин Иванович	
Институциональная среда электронной коммерции в Узбекистане: вызовы и перспективы развития.....	415
Sa'dullayeva Sayyora Nasillo qizi, Ergashev Mirjon Yorkin ugli	
The concept of business ecosystems.....	426
Тургунова Гулчехра Тулкиновна	
Қишлоқ хўжалигида техник-технологик салоҳиятни ошириш имкониятлари..	432
Achilov Mashrab Ulugbekovich	
Study of theoretical and practical aspects of production modernization in horticulture in land management.....	438
Rustamova Iroda Baxramjanovna, Madiyev Shaxzod Shodmon o'g'li	
Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	445
Рахматулла Эргашев	
Мева-сабзавотчилик маҳсулотлари кооперациясининг ижтимоий-иктисодий моҳияти.....	455
Норқобилов Жаҳонгир	
Минтақада автотранспорт воситаларидан фойдаланишни баҳолаш турлари...	464
Даврон Кесимов	
Минтақада соғлиқни сақлаш хизматлар бозорининг хусусиятлари.....	470
Nasiba Ergasheva	
Mintaqada keytering xizmatlarini rivojlantirish masalalari.....	478
Toshboyev Abduraim Jabborovich	
Qoramolchilikda innovatsion texnologiyalarni joriy etish va ozuqa muammolari....	485
Беглаев Учкун Хуррамович	
Турли мулкчилик шаклидаги баликчилик хўжаликларини бошқаришнинг илмий назарий жиҳатлари.....	492
Musaeva Nigora Nuriddinovna	
“Yashil” iqtisodiyot va uni rivojlantirishda davlat-xususiy sheriklikning o'rni	499
Narinbayeva Gulnora Karimovna, Sultonamirova Hilolaxon Saidazizxon qizi	
O'zbekistonda imkoniyati cheklangan mijozlarga turizm xizmatlar ko'rsatishni rivojlantirish yo'nalishlari.....	505
Дехканова Шахлохон Сагдиевна	
Развитие кластеров в агропромышленном комплексе и их влияние на занятость населения.....	514

КИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ТЕХНИК-ТЕХНОЛОГИК САЛОХИЯТНИ ОШИРИШ ИМКОНИЯТЛАРИ

Тургунова Гулчехра Тулкиновна

Анджон кишлок хўжалиги ва агротехнологиялар институти 3-боскич таянч докторанти

Аннотация. Ушбу мақолада кишлок хўжалида техник-технологик салоҳиятни ошириш имкониятлари келтирилган. Шунингдек мақолада техник-технологик салоҳиятдан фойдаланиш самарадорлигини ошириш йўналишлари белгиланган. Кишлоқ хўжалида техник-технологик салоҳиятни баҳолаш бўйича ижтимоий сўровнома натижалари келтирилган.

Калит сўзлар: кишлок хўжалиги, техник-технологик салоҳият, кредит, лизинг, замонавий технологиялар, субсидия, солиқ имтиёзлари.

Аннотация. В данной статье рассматриваются возможности повышения технико-технологического потенциала в сельском хозяйстве. Также в статье определены направления повышения эффективности использования технико-технологического потенциала. Приведены результаты социального опроса по оценке технико-технологического потенциала в сельском хозяйстве.

Ключевые слова: сельское хозяйство, технико-технологический потенциал, кредит, лизинг, современные технологии, субсидия, налоговые льготы.

Abstract. This article discusses opportunities to increase the technical and technological potential in agriculture. The article also identifies ways to improve the efficiency of using technical and technological potential. The results of a social survey assessing the technical and technological potential in agriculture are presented.

Keywords: Agriculture, technical and technological potential, credit, leasing, modern technologies, subsidy, tax incentives.

КИРИШ

Кишлоқ хўжалиги жаҳон иқтисодиётининг муҳим тармоғи бўлиб, инсониятнинг озиқ-овқатга бўлган эҳтиёжларини қондиришда ва аҳолининг бандлигини таъминлашда муҳим роль ўйнайди. XXI асрнинг бошида фан ва техниканинг жадал ривожланиши кишлок хўжалигида ҳам туб ўзгаришларни келтириб чиқарди. Замонавий технологиялар, инновацион усуллар ва илгор тажрибалар кишлок хўжалиги ишлаб чиқаришининг самарадорлигини ошириш, хосилдорликни кўпайтириш ва махсулот сифатини яхшилаш имконини бермоқда.

Кейинги йилларда мамлакатимиз кишлок хўжалигини ислоҳ қилиш, хусусан соҳада давлат бошқаруви тизимини такомиллаштириш, бозор муносабатларини кенг жорий қилиш, кишлок хўжалиги махсулотларини етиштирувчи, қайта ишловчи ва сотувчи субъектлар ўртасидаги муносабатларнинг ҳукукий асосини мустаҳкамлаш, соҳага инвестицияларни жалб қилиш, ресурстежамкор технологияларни жорий этиш ҳамда кишлок

хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқарувчиларни замонавий техникалар билан таъминлаш борасида муайян ишлар амалга оширилмоқда [1].

Қишлоқ хўжалигида замонавий агротехнологияларни кенг жорий этиш, экинларни экиш, етиштириш ва ҳосилни йиғиб олишни босқичма-босқич тўлиқ механизациялаш, аграр соҳада қишлоқ хўжалиги техникаларига сервис (техник ҳолатини кўриқдан ўтказиш ва таъмирлаш) хизматлари кўрсатиш даражасини ошириш ва сервис устахоналари технологик базасини ривожлантириш [2] мақсадида:

- Жаҳон банкнинг «Қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш» лойиҳаси доирасида замонавий қишлоқ хўжалиги техникаларини кредит ёки лизинг шартларида етказиб беришни ташкил этиш;

- 2025 йил 1 январдан бошлаб, қишлоқ хўжалиги техникалари етказиб беришда амалдаги қонунчиликка мувофиқ қўлланиладиган имтиёзлар (субсидия, солиқ ва божхона имтиёзлари ва молиявий ёрдамлар) фақат маҳаллий ишлаб чиқарувчилар ва дилерлар орқали муомалага чиқариладиган қишлоқ хўжалиги техникаларига нисбатан татбиқ этилиши;

- қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқарувчилар, қишлоқ хўжалиги кооперациялари ва қишлоқ хўжалигига агротехник хизматлар кўрсатувчи тадбиркорлар томонидан ўз эҳтиёжлари учун ўрнатилган тартибда шакллантириладиган рўйхат бўйича хориждан олиб келинадиган ҳамда ишлаб чиқарилганига 10 йилдан ва фойдаланиш даражаси ишлаб чиқарувчи томонидан белгиланган моторесурснинг 50 фоизидан ошмаган пахта териш комбайнлари, ўзиюрар озуқа йиғувчи ва боғдорчилик комбайнлари, кўчат кўмиш ва очиш техникалари 2027 йил 1 январга қадар қуйидагилар божхона божидан ва утилизация йиғимидан озод қилиниши;

- 2025 йил 1 январдан 2028 йил 1 январга қадар қишлоқ хўжалиги техникаларини таъмирлаш, агротехник хизматлар кўрсатиш, шу жумладан, экин майдонларини лазерли ер текислагич ёрдамида текислаш, ғўзани чилпиш (чеканка) ва дефолиациялаш хизматларини кўрсатувчи тадбиркорлик субъектларига (бундан кластерлар мустасно) юридик шахслардан олинadиган ер солиғи ва юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ ставкалари 50 фоизга камайтирилиши каби бир қатор белгиланган чора-тадбирлар қишлоқ хўжалигида техник-технологик салоҳиятни оширишга имкон беради.

Қишлоқ хўжалигининг техник-технологик салоҳияти - бу ишлаб чиқариш ўлчами ва ихтисослашуви билан белгиланган техник воситалар ва тузилма-лаштирилган технологиялар йиғиндиси бўлиб, улар меҳнат ресурсларининг ишлаб чиқариш имкониятлари билан технологик боғланган, ҳамда ер ресурсларидан самарали фойдаланиш билан боғлиқ технологик жараёнларни бажариш асосида маҳсулотнинг муайян миқдорини ишлаб чиқариш имкониятини ўз ичига олади [3].

МАВЗУГА ОИД АДАБИЁТЛАР ШАРҲИ

Қишлоқ хўжалигида техник-технологик салоҳиятни ошириш масаласига бағишланган илмий адабиётлар таҳлили шуни кўрсатадики, бугунги кунда ушбу мавзу долзарблигича қолмоқда. Кўплаб олимлар ва мутахассислар

кишлоқ хўжалигини модернизация қилиш, замонавий технологияларни жорий этиш ва техник таъминотни яхшилаш орқали унинг самардорлигини ошириш йўлларини излашмоқда.

Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг қабул қилган фармон ва қарорлари кишлоқ хўжалигини ривожлантириш, сохага инвестициялар жалб қилиш ва замонавий технологияларни жорий этишга қаратилган муҳим хужжатлар ҳисобланади. Ушбу хужжатларда кишлоқ хўжалигини механизациялаш даражасини ошириш, фермерларга имтиёзли кредитлар ва субсидиялар бериш, шунингдек, солиқ имтиёзларини қўллаш каби масалалар белгилаб берилган.

Шунингдек, И.Б.Рустамованинг “Қишлоқ хўжалигида техник-технологик салоҳиятдан фойдаланиш истикболлари” монографиясида кишлоқ хўжалигининг техник ва технологик салоҳиятини баҳолаш ва ундан самарали фойдаланишнинг назарий ва амалий жиҳатлари батафсил ёритилган. Муаллиф кишлоқ хўжалигида инновацион технологияларни жорий этишнинг аҳамиятини таъкидлаб, бу борада фермерларга қўмаклашиш зарурлигини қайд этади.

ТАДҚИҚОТ МЕТОДОЛОГИЯСИ

Ушбу мақолада кишлоқ хўжалигида техник-технологик салоҳиятни ошириш имкониятларини аниқлаш мақсадида социологик сўровнома методидан фойдаланилган. Андижон вилоятининг бир қатор туманларида пахта ва ғалла етиштиришга ихтисослашган фермер хўжаликлари раҳбарлари ўртасида сўров ўтказилган. Сўровномада фермерларнинг хўжаликларидаги мавжуд техника паркининг ҳолати, уларнинг келгусидаги режалари ва технологияларга бўлган эҳтиёжлари каби саволлар берилган.

Сўровнома натижаларини таҳлил қилиш орқали кишлоқ хўжалигида техник ва технологик салоҳиятдан самарали фойдаланишни ошириш бўйича йўналишлар белгиланган ва бир қатор тавсиялар ишлаб чиқилган.

НАТИЖАЛАР ВА МУҲОКАМА

Тадқиқот натижалари шуни кўрсатадики, Андижон вилояти фермер хўжаликларида асосан эскирган ва замонавий талабларга жавоб бермайдиган техникалардан фойдаланилади. Фермерларнинг аксарияти сув тежовчи технологиялардан фойдаланиш ва ишлаб чиқаришни тўлиқ механизациялаштириш истагини билдиришган.

Шунингдек, сўровномада фермерларнинг келгусидаги режалари ва технологияларга бўлган эҳтиёжлари аниқланган. Кўпгина фермерлар замонавий пахта териш машиналари, лазер текислагичлар ва хитой технологияларидан фойдаланиш истагини билдиришган.

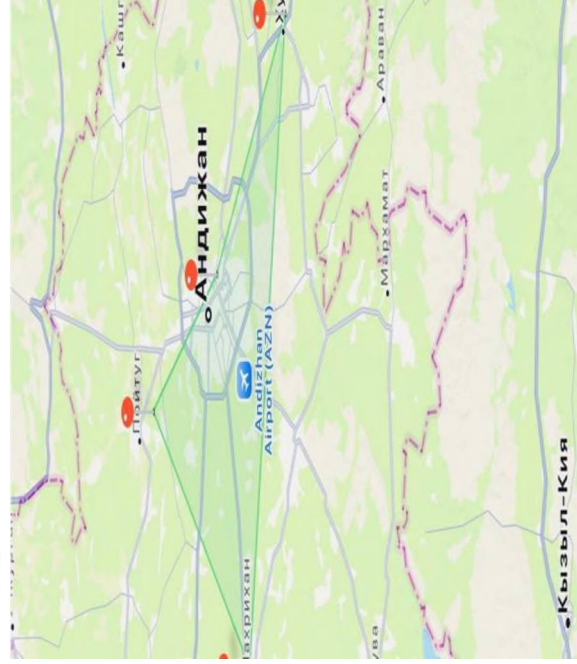
Тадқиқот натижалари асосида кишлоқ хўжалигида техник ва технологик салоҳиятдан самарали фойдаланишни ошириш бўйича бир қатор йўналишлар белгиланган. Хусусан, техник паркни модернизация қилиш, лизинг ва кредитлаш механизмларини такомиллаштириш, техник хизмат кўрсатиш тизимини ривожлантириш, кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, инновацион технологияларни жорий қилиш ва давлат томонидан қўллаб-қувватлаш каби йўналишлар белгиланган.

Ушбу йўналишлар бўйича ишлаб чиқилган тавсиялар кишлоқ хўжалигини ривожлантириш бўйича стратегиялар ишлаб чиқишда, инвестиция лойиҳаларини баҳолашда ва замонавий технологияларни жорий этишда қўлланилиши мумкин.

Андижон вилояти кишлоқ хўжалигида асосан пахтачилик ва ғаллачилик етакчи ўринни эгаллайди. Вилоят фермер хўжаликларида асосан MT3-80, TT3 каби тракторлар, KXU, KPX-4 каби культиваторлар, пневматик сеялчалар ва бошқа кишлоқ хўжалиги техникаларидан фойдаланилади. Кишлоқ хўжалигида техник-технологик салоҳиятни баҳолаш мақсадида Андижон вилояти Кўрғон тепа, Жалакудук, Хўжаобод ва Избоскан, Шахрихон туманларида 120 нафар пахта ва ғалла етиштиришга ихтисослашган фермер хўжаликларида ижтимоий сўровлар ўтказилди.

Ўтказилган сўровномалар натижаларига кўра, фермерларнинг аксарияти ўз хўжаликларидаги техникаларнинг эскирганлиги ва замонавий талабларга жавоб бермаслигини таъкидлашган. Шунингдек, улар сув тежовчи технологиялардан фойдаланиш ва ишлаб чиқаришни тўлиқ механизациялаштириш истагини билдиришган.

Хусусан, “I.M.Davidov”, “Бўз Саховати”, “Азизбек Замин Саховати” каби фермер хўжаликлари раислари ўз сўровномаларида келгуси йилларда сув тежовчи технологиялардан фойдаланиб, ишлаб чиқаришни тўлиқ механизациялаштирилишини хоҳлашларини билдиришган.

Шунингдек, “Бешкарам”, “Алмуғни келажаги”, “Улуғ Қудрат сохиби” каби фермер хўжаликларида TT3, MT3-80 каби тракторлар, KXU культиваторлари, хитой сеялчалари ва бошқа техникалардан фойдаланилади. “Улуғ Қудрат сохиби” фермер хўжалиги раиси келгуси йилларда пахта териш машиналари ва лазер текислагич сотиб олишни хоҳлашини билдирган.

“Зиё Нур хаёти”, “Эргаш ота”, “Хабибулло файзли ерлари” каби фермер хўжаликларида MT3-80 тракторлари, KPX-4 культиваторлари, штангали пуркагичлар ва бошқа техникалардан фойдаланилади. “Қорабулоқ юлдузи”, “Қорабулоқ оханрабоси”, “Абдулазиз Улкан Хирмони” каби фермер хўжаликлари раислари келгуси йилларда Хитой технологияларидан фойдаланиш истагини билдиришган.

“Назаров Асилбек”, “Серхосил Барака келажаги”, “ИнтерАгро Стар” каби фермер хўжаликларида “Беларус” тракторлари, туркия культиваторлари ва сеялчалари, “Кейс” комбайнлари ва бошқа техникалардан фойдаланилади. “Насибахон келажакка ишонч”, “Шамшод Чашмаси”, “Токтагул Гулшани” каби

фермер хўжаликлари раислари келгуси йилларда замонавий пахта териш машиналарини сотиб олишни хоҳлашларини билдиришган.

Юқоридаги маълумотлардан келиб чиқиб, хўжаликларидаги мавжуд техника паркининг ҳолати, уларнинг келгусидаги режалари ва технологияларга бўлган эҳтиёжлари таҳлил қилиниб, кишлоқ хўжалигида техник ва технологик салоҳиятдан самарали фойдаланишни ошириш бўйича йўналишлар белгиланиб олинди ва бир қатор тавсиялар ишлаб чиқилди (1-жадвал).

1-жадвал

Техник-технологик салоҳиятдан фойдаланиш самарадорлигини ошириш йўналишлари

№	Йўналиш	Тавсиф
1.	Техник паркни модернизация қилиш	Фермер хўжаликларини замонавий, юқори самарадор ва энергия тежамкор техник воситалар билан таъминлаш. Алоҳида эътибор сувни тежаш технологиялари билан жиҳозланган ва рақамли технологиялар орқали бошқариладиган техникаларга қаратилади
2.	Лизинг ва кредитлаш механизмларини такомиллаштириш	Фермерларга кишлоқ хўжалиги техникасини сотиб олиш учун қулай шартларда лизинг ва кредитлар бериш тизимини яхшилаш. Давлат томонидан субсидиялар ажратиш ва имтиёзли кредитлар тақдим этиш механизмларини кенгайтириш.
3.	Техник хизмат кўрсатиш тизимини ривожлантириш	Фермер хўжаликлари учун кишлоқ хўжалиги техникасини хизмат кўрсатиш тизимини ривожлантириш. Сервис марказлари сонини ошириш, уларни малакали кадрлар билан таъминлаш ва сервис хизматлари нарҳини камайтириш
4.	Кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш	Фермерлар ва механизаторлар малакасини ошириш, замонавий техника ва технологияларни кишлоқ хўжалигида қўллаш учун. Ўқув курсларини ташкил этиш, семинарлар ўтказиш ва хорижий тажрибани ўрганиш орқали кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш
5.	Инновацион технологияларни жорий қилиш	Кишлоқ хўжалигида инновацион технологияларни жорий қилиш, илмий тадқиқотларни ўтказиш, инновацион ишланмаларни қўллаб-қувватлаш ва улар ҳақида фермаларга маълумот тақдим этиш.
6.	Давлат томонидан қўллаб-қувватлаш	Кишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва техник-технологик салоҳиятни мустаҳкамлаш учун давлат томонидан қўллаб-қувватлаш чораларини қабул қилиш. Субсидияларни ажратиш, имтиёзли кредитлар тақдим этиш, солиқ имтиёзларини жорий қилиш ва бошқа қўллаб-қувватлаш механизмларини ишга солиш

Ушбу тадқиқот натижалари кишлоқ хўжалиги соҳасидаги мутахассислар, фермерлар ва қарор қабул қилувчилар учун фойдали бўлиши мумкин. Улар кишлоқ хўжалигини ривожлантириш бўйича стратегиялар ишлаб чиқишда, инвестиция лойиҳаларини баҳолашда ва замонавий технологияларни жорий этишда қўлланилиши мумкин.

Ўзбекистон кишлоқ хўжалигини модернизация қилиш ва замонавий технологияларни жорий этиш орқали унинг салоҳиятини ошириш учун кенг имкониятлар мавжуд. Давлат томонидан қўрилаётган қўллаб-қувватлаш чоралари, жумладан, лизинг ва кредитлаш механизмларини такомиллаштириш, техник хизмат кўрсатиш тизимини ривожлантириш, инновацион технологияларни жорий этиш ҳамда кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш орқали кишлоқ хўжалигининг самарадорлигини сезиларли даражада ошириш мумкин.

Ушбу йўналишдаги амалий кадамлар фермерлар ва механизаторларнинг меҳнатини янада самарали ва барқарор қилишга хизмат қилади. Модернизациялашган техника ва технологиялар фермерларга юқори хосилдорликка эришиш, ишлаб чиқариш харажатларини камайтириш ва сифатли маҳсулот етиштириш имконини беради.

Шунингдек, давлат томонидан яратилаётган қулай шароитлар ва берилаётган имтиёзлар фермерларнинг ўз фаолиятини кенгайтириш ва ривожлантиришга рағбатлантиради. Замонавий технологияларни ўзлаштирган ва малакасини оширган кадрлар эса кишлоқ хўжалигининг инновацион ривожланишига муҳим ҳисса қўшади.

ХУЛОСА

Ўзбекистон кишлоқ хўжалигини модернизация қилиш ва замонавий технологияларни жорий этиш орқали унинг салоҳиятини ошириш учун кенг имкониятлар мавжуд. Давлат томонидан қўрилаётган қўллаб-қувватлаш чоралари, жумладан, лизинг ва кредитлаш механизмларини такомиллаштириш, техник хизмат кўрсатиш тизимини ривожлантириш, инновацион технологияларни жорий этиш ҳамда кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш орқали кишлоқ хўжалигининг самарадорлигини сезиларли даражада ошириш мумкин.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019-йил 23-октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси кишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020 — 2030 йилларга мўлжалланган стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5853-сон Фармони. <https://lex.uz/docs/4567334>
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024-йил 14-декабрдаги “Қишлоқ хўжалигини механизациялаш даражасини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-431-сон қарори. <https://lex.uz/docs/7261011>
3. Рустамова И.Б.. Қишлоқ хўжалигида техник-технологик салоҳиятдан фойдаланиш истикболлари. Монография. –Т.: «Fan va technology», 2017, 240 бет.
4. Андижон вилояти 2024 йил ўтказилган ижтимоий сўровнома маълумотлари.

Muharrir: Beglayev Uchqun
Musahhih: Boltayev Nurali
Sahifalovchi va dizayner: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda “Agrobiznes, fan va texnologiyalar” ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin.
Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru
Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjurnal
Telefon raqami: +998939018320, +998934393000
Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

“Agrobiznes, fan va texnologiyalar” ilmiy-amaliy elektron jurnali
O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi
Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 30-noyabrda 364/5 sonli qarori bilan
milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Agrobiznes, fan va texnologiyalar” ilmiy-amaliy elektron jurnali
2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **C-5669225** reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №083688**

**Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani,
Universitet ko'chasi, 2-uy**